

คำกล่าวปาฐกถา

ดร. ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

ผู้ว่าการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

เรื่อง “ทิศทางเศรษฐกิจการเงินไทย”

งานสัมมนาวิชาการประจำปี 2557

จัดโดย ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ

วันศุกร์ที่ 18 กรกฎาคม 2557 เวลา 15.30 – 16.15 น.

สวัสดีครับ ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มากล่าวปาฐกถาพิเศษในงานสัมมนาวิชาการประจำปีของสำนักงานภาคเหนือ ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อสื่อสารและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของ ธปท. ตลอดจนเป็นการให้ข้อมูลและร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองทิศทางเศรษฐกิจการเงินไทยกับทุกภาคส่วน ในเขตภาคเหนือ ซึ่งต้องขอขอบคุณทุกท่านสำหรับความสนใจและการสนับสนุนที่ดีเสมอมา

ในวันนี้ ผมขอนำเสนอมุมมองเกี่ยวกับทิศทางเศรษฐกิจไทย โดยขอแบ่งปาฐกถาออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรก เป็นการสรุปภาวะเศรษฐกิจไทยและการดำเนินนโยบายการเงินในช่วงที่ผ่านมาให้ทุกท่านได้เห็นภาพ ก่อนจะโยนไปสู่ทิศทางเศรษฐกิจไทยในระยะข้างหน้า ส่วนที่สอง เป็นความท้าทายต่อเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป และส่วนสุดท้ายเป็นบทบาทของภาครัฐและภาคเอกชนในการรองรับความท้าทายที่จะเกิดขึ้น

เศรษฐกิจไทย: ภาวะปัจจุบัน และทิศทางในระยะข้างหน้า

หากมองย้อนกลับไปในปี 2556 ที่ผ่านมา ไทยเราประสบกับภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว โดยเริ่มส่งสัญญาณให้เห็นมาตั้งแต่ช่วงกลางปี จากการใช้จ่ายภายในประเทศที่ทยอยแผ่วลง

หลังจากเร่งตัวขึ้นไปมากในช่วงก่อนหน้าจากผลของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ ประกอบกับภาระหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูงยังเป็นตัวจำกัดความสามารถในการใช้จ่ายด้วย

สถานการณ์ทางการเมืองที่รุนแรงขึ้นในช่วงปลายปีที่แล้วและยืดเยื้อต่อเนื่องมาถึง 5 เดือนแรกของปีนี้ ทำให้เศรษฐกิจในประเทศชะลอตัวยิ่งขึ้น ภาคเอกชนจากเดิมที่รัดเข็มขัดการใช้จ่ายอยู่แล้ว กลับยิ่งระมัดระวังการบริโภคและการลงทุนมากขึ้น เนื่องจากไม่มั่นใจในสถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ *ภาคการท่องเที่ยว* ที่เป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพียงตัวเดียวที่เหลืออยู่ในปีที่แล้วก็สะดุดลง หลังจากที่หลายประเทศประกาศหลีกเลี่ยงการเดินทางเข้ามาไทย *ภาคการคลัง* ที่เป็นเครื่องมือกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐในยามจำเป็นก็มีข้อจำกัด หลังการประกาศยุบสภาของรัฐบาล ขณะที่*การส่งออกสินค้า* ที่ทุกคนหวังพึ่งจะให้เป็นตัวขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจไทยในปี นี้ จากเศรษฐกิจโลกที่มีสัญญาณการฟื้นตัวชัดเจน ก็ยังฟื้นตัวช้า เนื่องจากข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีการผลิตสินค้าของไทยเอง และโครงสร้างการค้าของโลกที่เปลี่ยนไปทำให้ประเทศในเอเชียรวมถึงไทยไม่สามารถพึ่งการส่งออกได้มากเหมือนในอดีต ภาคการส่งออกที่ค่อยๆ ฟื้นตัวจึงไม่สามารถชดเชยกับเศรษฐกิจในประเทศที่อ่อนแรงลงได้ ทั้งหมดนี้ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยในช่วงไตรมาสแรกหดตัวร้อยละ 0.6 ในแง่ของการดำเนินนโยบายการเงิน คณะกรรมการนโยบายการเงิน ได้ติดตามพัฒนาการทางเศรษฐกิจและการเงินอย่างใกล้ชิด และได้ดำเนินนโยบายผ่อนคลายเป็นพิเศษเพื่อประคับประคองเศรษฐกิจในระยะสั้น และเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายในสภาวะที่มีความไม่แน่นอนสูง

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในช่วงเดือนพฤษภาคมช่วยลดความไม่แน่นอนทางการเมืองลง ขณะที่นโยบายภาครัฐก็มีความชัดเจนขึ้น หลายฝ่ายจึงเกิดความคาดหวังเชิงบวกต่อทิศทางเศรษฐกิจไทยในระยะข้างหน้า ความหวังแรก คือ *ภาคการคลัง* ที่จะกลับมาช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย จากการเร่งเบิกจ่ายงบประมาณปีปัจจุบัน และเร่งคืนเงินจำนำข้าวแก่ชาวนา ตลอดจนมาตรการช่วยเหลือด้านสินเชื่อจะช่วยเพิ่มเม็ดเงินให้กับระบบเศรษฐกิจ

ขณะเดียวกันก็มีการเร่งรัดจัดทำแผนงบประมาณประจำปี 2558 และสร้างความชัดเจนที่จะ
 เดินหน้าการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ซึ่งจะเป็นปัจจัยเชิงบวกต่อเศรษฐกิจไทยในระยะ
 ข้างหน้า ความคาดหวังต่อมา คือ สถานการณ์ทางการเมืองที่คลี่คลายจะช่วยเสริมสร้าง
 บรรยากาศการใช้จ่ายใช้สอย รวมทั้งจะช่วยให้การท่องเที่ยวกลับมาฟื้นตัว และสิ่งสุดท้าย คือ
 ภาคเอกชนจะกลับมาลงทุนในโครงการที่เลื่อนออกไปเพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคที่
 เพิ่มขึ้น รวมทั้งจะมีการลงทุนใหม่ๆ เพื่อเตรียมรองรับโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของ
 ภาครัฐที่มีแผนชัดเจน

จากข้อมูลเครื่องชี้เศรษฐกิจล่าสุดก็เริ่มแสดงให้เห็นถึงสัญญาณการฟื้นตัวของ
 เศรษฐกิจไทย ทั้งด้านการบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชน รวมถึงความเชื่อมั่นของผู้บริโภค
 ที่ปรับตัวดีขึ้น แต่โดยรวม เศรษฐกิจไทยในช่วงครึ่งแรกของปีนี้ก็มีแนวโน้มหดตัว แต่คาดว่า
 ในช่วงครึ่งหลังของปีจะกลับมาฟื้นตัวได้ และน่าจะกลับเข้าสู่ภาวะปกติในปีหน้า โดย
 ประเมินการว่าเศรษฐกิจปีนี้จะขยายตัวร้อยละ 1.5 และประมาณร้อยละ 5.5 ในปี 2558

ความท้าทายต่อเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป

ทุกท่านครับ

แม้เศรษฐกิจไทยจะสะดุดลงบ้างในช่วงที่ผ่านมา แต่พื้นฐานเศรษฐกิจของประเทศไทย
 ยังคงเข้มแข็ง เรามีอัตราเงินเฟ้อที่ต่ำและมีเสถียรภาพ การจ้างงานและดุลบัญชีเดินสะพัดอยู่ใน
 เกณฑ์ดี เงินทุนสำรองระหว่างประเทศมีมากพอที่จะรองรับกับความผันผวนของเงินทุน
 เคลื่อนย้าย หนี้สาธารณะอยู่ในระดับบริหารจัดการได้ ระบบการเงินมั่นคง ขณะที่ฐานะทาง
 การเงินของภาคธนาคารและภาคธุรกิจมีความแข็งแกร่ง สิ่งเหล่านี้ทำให้นักลงทุนชาวไทยและ
 ชาวต่างชาติ รวมถึงบริษัทจัดอันดับเครดิตยังมีมุมมองเชิงบวกต่อเศรษฐกิจไทย

อย่างไรก็ดี หากมองรอบด้านและถ่วงไปเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทย เราจะพบสัญญาณบางอย่างที่สะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างที่สะสมมา สัญญาณแรก คือ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยเราที่เคยสูงถึงร้อยละ 9 ต่อปีในช่วงทศวรรษก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 กลับชะลอลงมาอยู่ที่ร้อยละ 4 ต่อปีหลังจากนั้นเป็นต้นมา สัญญาณที่สอง คือ รายได้ต่อหัวของคนไทยติดอยู่ที่ระดับร้อยละ 15 - 20 เทียบกับสหรัฐฯ มาเป็นเวลาสิบกว่าปีแล้ว ทั้งที่หลายประเทศที่เคยมีจุดเริ่มต้นเดียวกับเรา เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย เกาหลีใต้ และได้หวัน ington เราไปมาก และสัญญาณสุดท้ายมาจากข้อมูลการสำรวจของ World Economic Forum ที่พบว่าความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเทียบกับประเทศอื่นลดลงในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดย Ranking ของไทยตกจากอันดับที่ 28 มาอยู่ที่ 37 จากทั้งหมด 148 ประเทศ ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านของเรา ทั้งอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ต่างพัฒนาและยกระดับตัวเองขึ้นมาอยู่ในอันดับถัดจากเราเพียงไม่กี่ลำดับ โจทย์สำคัญที่ตามมา คือ อะไรที่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของเศรษฐกิจไทย และทำไมเศรษฐกิจไทยเราจึงเติบโตค่อนข้างช้า

สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดคือ **ข้อจำกัดเชิงโครงสร้างเป็นตัวจุดรั้งการเติบโตของเศรษฐกิจไทย** ซึ่งประเด็นที่ผมอยากเน้นในวันนี้มีอยู่ 2 เรื่อง ซึ่งผมเชื่อว่าประเด็นเหล่านี้จะเป็นความท้าทายต่อเศรษฐกิจไทยในระยะข้างหน้า

เรื่องแรก คือ **ข้อจำกัดทางด้านแรงงาน** ไทยเราประสบกับ**ปัญหาขาดแคลนกำลังแรงงาน** ส่วนหนึ่งเป็นเพราะอัตราการเกิดที่ต่ำต่อเนื่อง ทำให้ประชากรวัยทำงานขยายตัวน้อย ทั้งนี้มีการคาดการณ์ว่า ไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นประเทศแรกๆ ในอาเซียน ซึ่งจะทำให้การขยายกำลังแรงงานทำได้ยากขึ้นไปอีกในอนาคต นอกจากนี้เรายังเผชิญกับ**ปัญหาผลิตภาพแรงงานที่โตช้า** อัตราการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานไทยช่วงหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 จนถึงปัจจุบันเฉลี่ยอยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 3 ต่อปี ลดลงมากจากร้อยละ 7 ต่อปีในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการลงทุนเพื่อพัฒนาทักษะแรงงานมีน้อย รวมทั้งกำลังแรงงานมีการ

โยกย้ายจากภาคเศรษฐกิจที่มีผลิตภาพสูง ไปสู่ภาคที่มีผลิตภาพต่ำ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการบิดเบือน เช่น การอุดหนุนราคาสินค้าเกษตรที่สูงเกินจริง ข้อจำกัดด้านแรงงาน เหล่านี้ต่างมีส่วนฉุดรั้งเศรษฐกิจไทยในช่วงที่ผ่านมา และคาดว่าจะ成为อุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากขึ้นไปในอนาคตหากไม่ได้รับการแก้ไข

เรื่องที่สอง คือ ข้อจำกัดด้านการผลิต ไทยยังไม่สามารถยกระดับการผลิตสินค้าให้ก้าวทันตามความต้องการของตลาดโลกที่เปลี่ยนไปได้ ทำให้ไทยสูญเสียความสามารถทางการแข่งขันส่งออกสินค้าในตลาดโลก โดยเฉพาะสินค้าประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่ไทยมีการลงทุนด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีน้อยเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งอย่างสิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ประกอบกับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ยังอยู่ในระดับต่ำ ข้อจำกัดด้านการผลิตนี้หากยังคงเป็นอยู่เช่นนี้ ก็อาจจะทำให้ภาคการส่งออกไม่สามารถกลับมาขยายตัวสูงและเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยได้เหมือนในอดีต รวมทั้งจะเติบโตช้ากว่าประเทศที่เคยเป็นคู่แข่งที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีที่ชัดเจน

บทบาทของภาครัฐและภาคเอกชน

ทุกท่านครับ

เพื่อที่เราจะก้าวข้ามข้อจำกัดเชิงโครงสร้างเหล่านี้ ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการปลดล็อกข้อจำกัดดังกล่าว โดยภาครัฐจำเป็นต้อง

- 1) ลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งระบบขนส่งและโทรคมนาคม เพื่อลดต้นทุนการขนส่งและโลจิสติกส์ รวมทั้งยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วย
- 2) มีนโยบายที่สนับสนุนและไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของภาคเอกชน รวมถึงการเพิ่มผลิตภาพแรงงานและภาคการผลิต อาทิ นโยบายเพื่อสร้างแรงจูงใจในการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชน

นโยบายพัฒนาทักษะแรงงานและคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ลดการบิดเบือนราคาสินค้าเกษตรโดยปล่อยให้เป็นไปตามกลไกตลาด และ 3) เสริมสร้างบรรยากาศการแข่งขัน และลดการผูกขาดเท่าที่ทำได้

ในขณะเดียวกันภาคเอกชนจำเป็นต้อง 1) พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและลดการพึ่งพาแรงงาน เพื่อลดข้อจำกัดด้านแรงงานของไทยที่จะมีมากขึ้นทั้งจากกำลังแรงงานและผลิตภาพของแรงงานที่โตช้า 2) พัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยและสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้ทันกับความต้องการในตลาดโลกที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว และ 3) มีการบริหารความเสี่ยง เพื่อรองรับความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ

สำหรับ**แบงก์ชาติก็จะดูแลในด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน**ไม่ว่าจะเป็นเสถียรภาพทางด้านราคา เสถียรภาพทางการเงิน เสถียรภาพสถาบันการเงิน ตลอดจนเสถียรภาพระบบการชำระเงิน อันจะเป็นการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีที่สุดที่จะเกื้อหนุนให้เกิดบรรยากาศที่น่าทำธุรกิจและลงทุน เพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและเหมาะสมตามศักยภาพของประเทศ

เสถียรภาพทางด้านราคา แบงก์ชาติจะดูแลระดับราคาไม่ให้ผันผวนและอยู่ในวิสัยที่สามารถคาดการณ์ได้ ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เนื่องจากเงินเฟ้อเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจใช้จ่ายและลงทุนของประชาชนและนักธุรกิจ ซึ่งจะส่งผลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจในท้ายที่สุด

เสถียรภาพทางการเงิน แบงก์ชาติจะดูแลติดตามและประเมินปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากทั้งภายในและภายนอกประเทศที่อาจส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลในภาคเศรษฐกิจต่างๆ ซึ่งอาจเชื่อมโยงและนำไปสู่ความเสี่ยงทั้งระบบเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้ เราจะดูแลให้**ระบบสถาบันการเงิน**มีความแข็งแกร่งและเป็นตัวกลางทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาระบบการชำระเงินให้สะดวกรวดเร็วและน่าเชื่อถือ

ทุกท่านครับ

นอกเหนือจากการดูแลเศรษฐกิจในภาพรวมแล้ว **แบงก์ชาติยังคงมีความจำเป็นที่ต้องสื่อสาร เข้าถึง และสร้างความเข้าใจกับสาธารณชน โดยเรามีสำนักงานภาคทั้งหมด 3 ภาค ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของ ธปท.** ในการช่วยมองปัญหาในระดับท้องถิ่น ประสานและร่วมมือกับส่วนกลางในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนสร้างความเข้าใจกับสาธารณชนเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของแบงก์ชาติ นอกจากนี้ ยังมีการลงพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ประกอบการอยู่เป็นประจำ ซึ่งจะช่วยในการประเมินภาพเศรษฐกิจ เพิ่มมุมมองใหม่ๆ เพื่อให้การกำหนดนโยบายเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม

งานสัมมนาในวันนี้เป็นโอกาสอันดีที่จะได้รับฟังความคิดเห็น มุมมองและปัญหาที่สะท้อนมาจากทุกภาคส่วน ตลอดจนการเสวนาจากผู้ทรงคุณวุฒิในช่วงบ่ายในประเด็นที่เกี่ยวข้องในเรื่อง “มองอนาคตเศรษฐกิจและการเงินไทย” คงมีหลายประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายกัน ซึ่งจะทำให้ทุกท่านได้มุมมองที่ครบถ้วนและรอบด้าน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินทิศทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาให้เศรษฐกิจไทยเติบโตต่อไปในอนาคต

สุดท้ายนี้ผมขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิและท่านผู้มีเกียรติทุกท่านอีกครั้งที่ให้ความร่วมมือกับแบงก์ชาติด้วยดีเสมอมา